

นาฏยสร้างสรรค์ ระบำเบิกโรง ราชภัฏรฤก

Choreography : Prelude Dance in Rajabhat Raruek

ธีรตา นุ่มเจริญ*

Theerata Numcharoen*

ประจักษ์ ไม้เจริญ**

Prajak Maicharoen**

สมชาย พูลพิพัฒน์***

Somchai Poolpipat***

รินทร์ลภัส ชินวุฒิกุลกาญจน์****

Rinlaphat Chinnawutkullakarn****

บทคัดย่อ

นาฏยสร้างสรรค์ ระบำเบิกโรง ราชภัฏรฤก มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบและองค์ประกอบของการแสดงระบำเบิกโรงและเพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบำเบิกโรง ราชภัฏรฤก ใช้วิธีการสร้างสรรค์ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 13 คน และนำไปจัดการแสดงเผยแพร่เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมการแสดง จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่านาฏยสร้างสรรค์ ระบำเบิกโรง ราชภัฏรฤก เป็นการแสดงเบิกโรง ที่มีรูปแบบเป็นการแสดงระบำก่อนการแสดงอื่นๆ หรือสามารถแยกเป็นการแสดงเฉพาะได้ และผลของการสร้างสรรค์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่มาของการแสดง เป็นการแสดงเพื่อรำลึกในพระมหากรุณาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงพระราชทานนาม "ราชภัฏ" และพระราชทานตราพระราชลัญจกรซึ่งเป็นตราประจำรัชกาลที่ 9 เป็นตราประจำมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าที่มาของการแสดง แนวคิดในการสร้างสรรค์มีความน่าสนใจเป็นมีความจำเป็นในการสร้างสรรค์การแสดงเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านดนตรีเพลงและบทร้องประกอบเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงและสอดคล้องกับอารมณ์ของเพลงที่แสดงถึง

* อาจารย์สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

* Lecturer, Bachelor of Arts Program in Thai Classical Dance and Drama Phranakhon Rajabhat University

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนคร

** Assistant Professor PH.D. , Bachelor of Arts Program in Thai Classical Dance and Drama Phranakhon Rajabhat University

*** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

*** Associate Professor, Bachelor of Arts Program in Thai Classical Dance and Drama Phranakhon Rajabhat University

**** อาจารย์สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

**** Lecturer, Bachelor of Arts Program in Thai Classical Dance and Drama Phranakhon Rajabhat University

ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ส่วนบทร้องมีความครอบคลุมความหมายของตราพระราชลัญจกรและสีประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านเครื่องแต่งกายได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากการแต่งกายแบบพราหมณ์ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้มีศีลและการศึกษา มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความหมายของแนวคิดในการแสดง แต่อาจจะเพิ่มสัญลักษณ์ให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น ด้านนักแสดง ผู้แสดงเป็นตัวพระและตัวนางจำนวน 5 คู่ ด้านการสร้างสรรคการแสดงในภาพรวมมีความสอดคล้องเป็นไปตามหลักนาฏศิลป์ไทย มีลักษณะกึ่งระบำมาตรฐาน ซึ่งหลีกเลี่ยงการแต่งกายแบบยืนเครื่อง ทำให้การแสดงน่าสนใจ เหมาะสมพอดีกับความหมายที่ระบุในบทร้อง และสามารถเพิ่มเติมนักแสดงได้ตามจำนวนของสี คือ 5 คนโดยเพิ่มสีละเท่าๆกันใช้ทำรำหลัก ทำเชื่อม จากทำนาฏยศัพท์ เพื่อตีบทแสดงความหมายจากบทร้อง ผลจากการ วิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่า นาฏยสร้างสรรค ระบำเบิกโรง ราชภัฏรฤก มีทำรำและบทร้องสอดคล้องกับเนื้อหาความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏและการสร้างสรรคสามารถสื่อสามารถได้อย่างชัดเจน เครื่องแต่งการมีความเหมาะสม ส่วนด้านการเก็บข้อมูลจากอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏจากกลุ่มตัวอย่าง 13 คน พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค ระบำเบิกโรงราชภัฏรฤกในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, $S.D = 0.70$) และผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้ชมการแสดงจำนวน 400 คน พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ชมต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค ระบำเบิกโรง ราชภัฏรฤก ในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, $S.D = 0.89$)

คำสำคัญ : นาฏยสร้างสรรค ระบำเบิกโรง มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Abstract

The objective of creative research was to study the pattern and elements of the show and the creativity of the show. Creative approach with design was used for the choreography of prelude dance RAJABHAT RARUEK. Using Qualitative Research , Researcher collected data from document included : observation, interview, Group discussion, Criticism from the professional Key person. Quantitative Research was conducted from the questionnaire and opinion was surveyed from 13 samples who were lecturer of Rajabhat University. The show was performed in public and surveyed the views of 400 samples.

The research found that CHOREOGRAPHY : PRELUDE DANCE IN RAJABHAT RARUEK was the specific show which started before main show or it was able to show specifically. The Result of creation provided 5 The origins of the show, it is the show for recapture in the Compassion of His Majesty King Bhumibol Adulyadej (king Rama IX). He gave the name rajabhat and to contribute the royal seal of himself For University seal. This show divided into 4 parts of the show. Part 1 was the show for recapture in the Compassion of His Majesty King Bhumibol Adulyadej (king Rama IX), Part 2 aimed to explain about the meaning of the royal seal as University seal, Part 3 described about the symbolic colors of University as 5 colors and Part 4 is developed for showing the intention of His Majesty King Bhumibol Adulyadej (king Rama IX) as Rajabhat University is the institution for Development the local of Thailand. The music and song is created from concept of the show. Performed by Thai

instruments, the costume created from Brahmin, this show has 5 pairs of performers both male and female, and the last the creation is the dance in the form of Thai classical dance that used major dance and the connect dance from words of dance for the explain from song.

The result of criticism from the 3 professional key person. The CHOREOGRAPHY : PRELUDE DANCE IN RAJABHAT RARUEK composed of dance and song related to background and the creation can communicate clearly, the costume appropriate. The opinion of lecturer of university as 13 samples the findings showed that the average level of overview satisfaction was very high ($\bar{X}=4.40$, S.D=0.70) and The opinion of audiences derived from 400 samples and the findings showed that the average level of overview satisfaction was very high ($\bar{X} =4.39$, S.D=0.89)

Keywords : Choreography, Prelude Dance, Rajabhat University

บทนำ

นาฏศิลป์เป็นเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของประเทศไทยที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน และถือว่าเป็นของคู่บ้านคู่เมืองและที่สำคัญคือพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ให้นาฏศิลป์นั้นยังคงอยู่คู่แผ่นดินไทยตลอดมา (ฉันทนา เอี่ยมสกุล, 2547, น. 25) ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้มีวิวัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์นาฏศิลป์ในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายหรือเป็นความมั่งคั่งทางศิลปวัฒนธรรม จึงเกิดเป็นนาฏยสร้างสรรค์ หรือนาฏยประดิษฐ์ ซึ่งหมายถึง การคิด การออกแบบ และการสร้างสรรค์ แนวคิด รูปแบบกลวิธีของนาฏยศิลป์ชุดหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีต นาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุมปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ้ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรีเพลง เครื่องแต่งกาย ฉาก และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญ ในการทำให้นาฏยศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้” (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547, น. 225 อ้างถึงใน ธารกร จันทนะสาโร, 2551) ซึ่งนาฏยสร้างสรรค์นี้มีบทบาทต่อการพัฒนางานทางด้านนาฏศิลป์เป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถสร้างสรรค์ได้หลากหลายรูปแบบไม่มีข้อจำกัด ดังเช่นการนำรูปแบบการแสดงระบำที่ในปัจจุบันนิยมนำมาแสดงเป็นระบำเบิกโรงก่อนการแสดงชุดอื่น ซึ่งการแสดงเบิกโรง คือ แสดงก่อนดำเนินเรื่อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, ออนไลน์) การแสดงชุดแรกก่อนการแสดงเรื่องใหญ่ อาจเป็นละครเรื่องสั้น ระบำ การละเล่นชุดสั้น ๆ และหมายรวมถึงการแสดงระบำอำนวยพรต่าง ๆ ที่จัดขึ้นตามโอกาสสำคัญด้วย (สุภาวดี โพธิเวชกุล, 2547, น. 2 อ้างจาก ประเมษฐ์ บุญยชัย, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันการศึกษาที่พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยครู หลังจากนั้น ได้รับพระราชทานนาม "ราชภัฏ" จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรให้เป็นชื่อประจำสถาบัน พร้อมทั้งพระราชทาน พระราชลัญจกรเป็นตราประจำมหาวิทยาลัย โดยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีอยู่ทั้งสิ้น 38 แห่ง ทั่วประเทศ โดยในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ ที่มีภารกิจในการส่งเสริมและสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์และสืบทอดศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทยแก่นักศึกษา ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิ

พลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรที่มีต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง ระบายใบโรง ชุด ราชภัฏรฤก เพื่อเป็นแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีและความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ โดยใช้นาฏศิลป์เป็นสื่อกลางให้บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศได้แสดงออกร่วมกัน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจ เดียวกัน เป็นศูนย์กลางความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงนาฏศิลป์ไทย ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้ เข้มแข็งและคงอยู่ต่อไป สมดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรม นาถบพิตร

ภาพที่ 1 ตราพระราชลัญจกรประจำรัชกาลที่ 9
ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2561)

วิธีดำเนินการวิจัย

การแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายใบโรง ราชภัฏรฤก ใช้วิธีการสร้างสรรค์ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามและการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลด้านลักษณะรูปแบบและองค์ประกอบ ของการแสดงใบโรงละครรำ

1.1 ศึกษารูปแบบและองค์ประกอบ ของ การแสดงใบโรงละครรำ จากเอกสาร บทความจากวารสาร ต่าง ๆ ตลอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของตราพระราชลัญจกรและกำหนดเป็นขอบเขตที่จะนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายใบโรง ราชภัฏรฤก

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของตราพระราชลัญจกร เพื่อนำมา ประพันธ์เป็นบทร้องประกอบ การแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายใบโรง ราชภัฏรฤก

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายใบโรง ราชภัฏรฤก

2.1 ประพันธ์คำร้องและทำนองเพลง การแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายใบโรง ราชภัฏรฤก

2.2 สร้างสรรค์การแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายใบโรง “ราชภัฏรฤก”

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ โดยแบ่งเป็นดังนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย ตรวจสอบความสอดคล้องของทำรำและองค์ประกอบการแสดง
- ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 สำนวจความคิดเห็นต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายใบโรง ราชภัฏรฤก โดยใช้วิธีการ วิจัยเชิงปริมาณ

3.1 สังเกต สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา
นาฏศิลป์ฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ จากการชมการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายเบิกโรง ราชภัฏรฤก

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลและนำผลมาปรับปรุงชุด ปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.3 นำไปจัดการแสดงเผยแพร่เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมการแสดง จำนวน 400 คน

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยและการเผยแพร่การแสดง

- สรุปผลการวิจัยและเผยแพร่การแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายเบิกโรง ราชภัฏรฤก โดย จัดทำเป็นสื่อ
วีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
2. แบบสัมภาษณ์กลุ่ม
3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายเบิกโรง ราชภัฏรฤก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก
 - เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย
 - สรุป รูปแบบ ลักษณะ และรายละเอียดของการแสดงเบิกโรงละครรำ
 - การออกแบบและพัฒนาการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายเบิกโรง ราชภัฏรฤก
 - ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากรการแสดง ตรวจสอบความสอดคล้องของบทร้องและองค์ประกอบ
สร้างสรรค์ขึ้น
- ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. สำรวจความคิดเห็นในการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายเบิกโรง ราชภัฏรฤก ของอาจารย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏและผู้ชมซึ่งเป็นบุคคลทั่วไป
3. นำไปจัดการแสดงเผยแพร่เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมการแสดง จำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบของการแสดงเบิกโรง
2. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ชมการแสดง โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบของการแสดงเบิกโรง

1.1 รูปแบบของการแสดงเบิกโรง คือ เป็นการแสดงชุดสั้นๆก่อนการแสดงแสดง ซึ่งมีรูปแบบที่ปรากฏ
3 รูปแบบคือ

- 1.1.1 การแสดงเบิกโรงด้วยการละเล่น
- 1.1.2 การแสดงเบิกโรงด้วยการแสดงโขนหรือละครรำเป็นชุดสั้น ๆ
- 1.1.3 การแสดงเบิกโรงด้วยรำหรือระบำ

1.2 การแสดงเบิกโรง องค์ประกอบด้วย ผู้แสดง การแต่งกาย ดนตรี เพลง และบทร้องประกอบการ
แสดง และโอกาสที่ใช้ในการแสดง ไม่มีกำหนดจำเพาะเจาะจง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบการแสดง เวลา
งบประมาณและสถานที่ที่จัดการแสดง

2. ผลการสร้างสรรค้ นาฏยสร้างสรรค้ ระเบ้าเบ็กรง ราชภัฏรรฤก

การสร้าสร้างสรรค้ด้านที่มาของการแสดง

2.2.1 ที่มาของการแสดง

ที่มาของการแสดง นาฏยสร้างสรรค้ ระเบ้าเบ็กรง ราชภัฏรรฤก เนื่องจกมหาวิทยาลัยราชภัฏรรฤกแต่ละแห่ง มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับนาฏยศิลป์ ที่มีภารกิจในการส่งเสริมและสร้าสร้างสรรค้งานด้านนาฏยศิลป์และสืบทอดศิลปะการแสดงนาฏยศิลป์ไทยแก่ให้นักศึกษา ด้วยความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ของ พระปรมินทรมหากษัตริย์พลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้สร้าสร้างสรรค้จึงเกิดแนวคิดในการแสดงนาฏยสร้างสรรค้ ระเบ้าเบ็กรง ราชภัฏรรฤก เพื่อเป็นแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีและความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณ โดยใช้นาฏยศิลป์เป็นสื่อกลางให้บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศได้แสดงออกพร้อมกัน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นศูนย์กลางความมั่นคงด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงนาฏยศิลป์ไทย ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้เข้มแข็งและคงอยู่ต่อไป สมดังพระราชปณิธานของพระปรมินทรมหากษัตริย์พลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

นาฏยสร้างสรรค้ ระเบ้าเบ็กรง ราชภัฏรรฤกเป็นการแสดงประเภท ระเบ้า โดยเป็นการตีบทตามบทร้องที่พรรณนาถึงความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณของพระปรมินทรมหากษัตริย์พลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณในการพระราชทานชื่อ “ราชภัฏ และ ตราพระราชลัญจกร เพื่อใช้เป็นตราประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน โดยแบ่งเนื้อหาการแสดงออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นบทอาศรัวาทแสดงความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหากษัตริย์พลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9)

ตอนที่ 2 กล่าวถึงความหมายของตราพระราชลัญจกรซึ่งเป็นตราประจำมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 กล่าวถึงสี่ประจำมหาวิทยาลัยซึ่งมี 5 สี

ตอนที่ 4 เป็นการแสดงน้อมนำพระราชปณิธานของพระองค์ในการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

การแสดงทั้งหมดใช้เวลา 10 นาที

2.2.2 ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง คือ วงปี่พาทย์ และเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นวงปี่พาทย์ซึ่งอาจจะเป็นวงปี่พาทย์ขนาดเครื่องห้า เครื่องคู่ หรือเครื่องใหญ่ก็ได้ ตามแต่โอกาสที่เหมาะสม

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่ โดย อาจารย์กฤษฎา นุ่มเจริญ อาจารย์สาขาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยได้แนวคิด ดังนี้

เพลงช่วงที่ 1 นำทำนองช่วงหนึ่งของเพลงมาร์ชราชภัฏพระนคร มาประพันธ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับการแสดงราชภัฏรรฤก มีการประพันธ์คำร้องที่อธิบายถึงประวัติและที่มาของการพระราชทานชื่อและสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

เพลงที่ 2 เป็นทำนองที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ จากจินตนาการถึงอารมณ์การสดสรรเสริญระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ มีการประพันธ์คำร้องแสดงถึงความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏ

เพลง 3 นำทำนองช่วงหนึ่งของเพลงสรรเสริญพระบารมี มาประพันธ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อความเหมาะสมกับบทร้องที่กล่าวถึงองค์ในหลวงรัชกาลที่ 9 และการระลึกถึงความหมายของสีน้ำเงิน

เพลงที่ 4 นำทำนองเพลงต้นวรเชษฐ์มาปรับปรุง ให้สอดคล้องกับการสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณและให้ถูกต้องตามหลักการบรรจุเพลงร้องเพลงหน้าพาทย์

บทร้อง ประพันธ์บทร้องโดย อาจารย์ธีรดา นุ่มเจริญ แต่งด้วยกลอนสุภาพจำนวน 7 บท

เพลงราชภัฏรฤก

เพลงที่ 1

ขอเดชะ สยามินทร์ธาภิราช	บรมนาถบพิตรสถิตสวรรค
พระมหาภูมิพลองค์ราชัน	ทรงรังสรรค์สถาบันสถาพร
ราชภัฏ คนของพระราชา	เป็นนามาควรรค่าศาสตร์อักษร
พระราชทานตราพระราชลัญจกร	สัญลักษณ์เดชาธรองค์ภูมิ

เพลงที่ 2

อันฉัตรแก้ว เจ็ดชั้น ตั้งธรรมขอบ	อัฐทิศ อาสน์ประกอบ เป็นศักดิ์ศรี
อุณาโลม แทนปัญญา นำชีวี	จักรรัตน์ รัตมี กิรติชัย

เพลงที่ 3

สีน้ำเงิน ระลึกซึ่ง องค์กษัตริย์	เชี่ยวชาญชาติ ธรรมชาติ งามสดใส
ภูมิปัญญา เรื่องรอง ท่องวิไล	สัมประไพ วัฒนธรรม นำชุมชน
ปราชญ์ปัญญา ประจักษ์ชาว พราวพิสุทธิ์	เรื่องวรุทม์ สุทธิศักดิ์ ประจักษ์ผล
สถาบัน อุดมศึกษา ของผองชน	พัฒนาชุมชน เพื่อท้องถิ่น ท้าวอาณา

เพลงที่ 4

ราชภัฏ ราชภัคดี ราชภัฏรฤก	น้อมสำนึก พระการุณย์ อุ่นเกศา
เทิดพระเกียรติ บรมราช กษัตรา	ด้วยสัตยา สืบสาน ปณิธาน
ศาสตร์แห่งพระราชาควรค่าเลิศ	แสนประเสริฐนำไทยให้สุขสานต์
ผองข้าบาทน้อมเกล้าศิระกราน	รำลึกในองค์ภูบาลกาลนิรันดร์

เพลงรั่วดีกดำบรรพ์

- จบการแสดง -

2.2.3 การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย

การแต่งกายได้แนวคิดมาจากการแต่งกายแบบพราหมณ์ที่ใช้ในละครไทย ซึ่งพราหมณ์แสดงถึงผู้มีศีลมีปัญญา หรือหมายถึงผู้มีการศึกษา เครื่องแต่งกายของนาฏยสร้างสรรค์ ระบุว่าเบิกโรง ราชภัฏรฤก แต่งเป็นลักษณะของตัวพระและตัวนาง และมีสีที่แตกต่างกัน 5 สี ตามความหมายของสีประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีรายละเอียดเครื่องแต่งกาย ดังนี้

ภาพที่ 2 การแต่งกายตัวพระ

ที่มา: อีรดา นุ่มเจริญ (2561)

1. กระบังหน้า	2. ดอกไม้ทัด, อุบะ	3. ทำยข้อง, ปิ่นปักผม
4. กรองคอหรือกรองคอ	5. ทับทรวง	6. เสื้อนอก
7. เสื้อใน	8. กำไลแขน	9. ผ้าสไบ
10. รัดสะเอว	11. เข็มขัด	12. ผ้านุ่งหรือภูษา
13. สนับเพลา	14. กำไลข้อเท้า	

ภาพที่ 3 การแต่งกายตัวนาง
ที่มา: ชีรดา นุ่มเจริญ (2561)

1. กระบังหน้า	2. ดอกไม้ทัด,อุบะ	3. ท้ายซ่อง,ปิ่นปักผม
4. ต่างหู	5. กรองคอหรือกรองคอ	6. เสื่อ
7. จิ้งนาง	8. ผ้าสไบ	9. กำไลแขน
10. เข็มขัด	11. ผ้านุ่งหรือภูษา	12. กำไลข้อเท้า

ภาพที่ 4 การแต่งกายของนักแสดงแต่ละสี
ที่มา: ธีรตา นุ่มเจริญ (2561)

2.2.4 การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดง คัดเลือกนักแสดงชาย (ตัวพระ) เพื่อแสดงเป็นตัวแทน บุคลากรและนักศึกษาชาย นักแสดงหญิง (ตัวนาง) เพื่อแสดงเป็นตัวแทน บุคลากรและนักศึกษาหญิง โดยผู้แสดงจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทย

2.2.5 งบประมาณทำรำ

งบประมาณทำรำของ นาฏยสร้างสรรค์ ระบายเบิกโรง ราชภัฏรฤก มีดังนี้

- 1) รูปแบบการแสดงเป็นการแสดงรำตีบทตามบทร้องที่ประพันธ์ขึ้น
- 2) เป็นการแสดงประเภทระบำ ซึ่งใช้ผู้แสดงเป็นตัวพระและตัวนาง มีความสำคัญที่แบ่งออกเป็น 5 สี ตามสีของสีประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ สีน้ำเงิน สีขาว สีส้ม สีเขียว และสีทอง
- 3) ทำรำ ประกอบด้วยทำรำหลัก 44 ท่า และคำเชื่อม 12 ท่า

2.2 ผลการประเมินการสร้างสรรค์ การแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายเบิกโรง ราชภัฏรฤก โดยผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร พบว่าทำรำมีความสอดคล้องกับความหมายของคำประพันธ์และเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

ภาพที่ 5 ท่าขอเดชะ
ที่มา: ธีรตา นุ่มเจริญ (2561)

2.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรง ราชภัฏรฤก ในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.40$, S.D= 0.70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มาของการแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.45$, S.D= 0.64)

2.4 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ชมต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรง ราชภัฏรฤก พบว่า ความคิดเห็นของผู้ชมต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรงราชภัฏรฤกในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$, S.D= 0.89) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.45$, S.D= 0.69)

อภิปรายผลการวิจัย

นาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรง ราชภัฏรฤก เป็นการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่ได้รับแนวคิดมาจากการต้องการการแสดงความรู้สึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม สถาบันราชภัฏ แก้ววิทยาลัยครูทั่วประเทศ และได้มีพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญตราพระราชลัญจกรส่วนพระองค์ เป็นตราประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ เป็นความภาคภูมิใจสูงสุดของชาวมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ รูปแบบการแสดงเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทระบำ ที่ผู้แสดงเป็นพระนางเนื่องจากการสื่อความหมายของนักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แสดงความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณดังกล่าว ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏมีพันธกิจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นการดีหากมีการแสดงนาฏศิลป์สำหรับแสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรง ราชภัฏรฤก นี้ ได้ผ่านการวิพากษ์การแสดง และการประเมินผลจากแบบสอบถามจากอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนาฏศิลป์และศิลปวัฒนธรรมและผู้ชมที่เป็นบุคคลทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร โอกาสที่ใช้ในการแสดงสามารถแสดงเป็นชุดการแสดงเบิกโรงก่อนการแสดงหลักหรือสามารถแสดงเป็นชุดการแสดงเดี่ยวได้ตามสถานการณ์หรือวาระของงาน

ผลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ราชภัฏต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรง ราชภัฏรฤก ในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าด้านที่มาของการแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าที่มาของแนวความคิดในการสร้างสรรค์การแสดงที่เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น อาจารย์ให้ความสำคัญและเห็นด้วยกับแนวคิดนี้ และผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ชมต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรง ราชภัฏรฤก พบว่า ความคิดเห็นของผู้ชมต่อการแสดงนาฏยสร้างสรรค์ ระบายโรงราชภัฏรฤกในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านการแสดงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้ชมที่เป็นบุคคลทั่วไปมีความสนใจด้านการแสดงเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. รูปแบบการแสดงควรมีการพัฒนาต่อไปให้เป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วทั้งประเทศ เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือกันทางศิลปวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบุคลากรทางด้านนาฏศิลป์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนอย่างเป็นระบบและวางแนวทางในการประสานความร่วมมือทางด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- ฉันทนา เอี่ยมสกุล. (2549). ตามรอยครูสู่ “นุ้ยฉายงูทอง”. ใน *ศิลปกรรมสาร*, 2 (1), 7-16, สืบค้น 9 กันยายน 2561, จาก <http://www.fineart.tu.ac.th/index.php/th/fa-journal-2-1/168-journal-y2-1-2>
- ณรงค์ฤทธิ์ เขวาร์กรรม. (2557). *ละครเบิกโรง เรื่องตีกด้าบรรพ์พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ชุด พระคเณศร์เสียดา: คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรากร จันทนะสาโร. (ม.ป.ป.). *นาฏยประดิษฐ์. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. 151-158, สืบค้น 9 กันยายน 2561 จาก <http://human.bsru.ac.th/ejournal/index.php>
- ธีรดา นุ่มเจริญ. (ผู้ถ่ายภาพ). (2561). *การแต่งกายของนักแสดงแต่ละสี* [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- . (2561). *การแต่งกายตัวพระ* [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- . (2561). *การแต่งกายตัวนาง* [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- . (2561). *ท่าขอเดชะ* [ภาพถ่าย]. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ประเสริฐ สันติพงษ์. (2545). *กระบวนการทำรำของรามสูรในการแสดงเบิกโรงละครใน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2561). *เว็บไซต์วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี*. สืบค้น 9 กันยายน 2561, จาก <https://th.wikipedia.org>
- สวภา เวชสุรักษ์. (2547). *หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร ดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี โปธิเวชกุล. (2547). *รูปแบบการแสดงเบิกโรงละครรำในยุครัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 9*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.